

УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНОГО МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕДУРАМИ ПОСМЕРТНОГО ДОНОРСТВА В СИСТЕМІ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

Клепач Анна Миколаївна,

трансплант-координатор відділу органної трансплантації

Спеціалізованої державної установи «Український центр трансплант-координації»,

студентка II курсу магістратури

Навчально-наукового інституту економіки, управління, права та інформаційних технологій

Полтавського державного аграрного університету

ORCID ID: 0009-0007-3212-1009

У дослідженні розглянуто можливості удосконалення організаційного механізму управління процедурами посмертного донорства в Україні з акцентом на регіональний аспект. Встановлено, що попри поступове зростання кількості трансплантацій в Україні (зокрема понад 650 операцій у 2025 році), система посмертного донорства залишається недостатньо ефективною, що зумовлено як інституційними, так і соціально-психологічними чинниками. Виявлено, що такі регіони, як Полтавська область, демонструють низькі показники розвитку посмертного донорства: мають обмежену кількість випадків донорства та критично малу частку осіб, які надали прижиттєву згоду (лише кілька осіб станом на 2025 рік), що свідчить про недостатню дієвість інформаційної політики та механізмів залучення населення. Водночас у регіоні існує об'єктивна потреба у трансплантації, оскільки понад сотню пацієнтів перебуває у листі очікування. На основі аналізу встановлено, що ключовими бар'єрами розвитку системи є інститут презумпції незгоди, низький рівень суспільної довіри, недостатня підготовка медичного персоналу щодо публічної комунікації з родичами потенційних донорів, а також обмежена кількість спеціалізованих центрів трансплантації. Водночас позитивним є поступове формування інфраструктури: впровадження трансплант-координації, проведення мультиорганних вилучень та підвищення професійної підготовки медиків. Обґрунтовано, що удосконалення організаційного механізму управління має передбачати комплексний підхід, який включає вдосконалення нормативно-правової бази, розвиток регіональних центрів трансплантації, цифровізацію процесів обліку донорів, активізацію інформаційно-просвітницької роботи та підвищення кваліфікації трансплант-координаторів. Зроблено висновок, що ефективне поєднання державного управління, медичної інфраструктури та суспільної підтримки є визначальним чинником підвищення рівня посмертного донорства як у Полтавській області, так і в Україні загалом.

Ключові слова: державна політика, охорона здоров'я, організаційний механізм управління, трансплантація, посмертне донорство, публічна комунікація.

Klepach Anna. IMPROVEMENT OF THE ORGANIZATIONAL MECHANISM FOR MANAGING PROCEDURES OF POSTHUMOUS DONATION WITHIN THE SYSTEM OF STATE HEALTH POLICY

The study examines the possibilities for improving the organizational mechanism for managing posthumous donation procedures in Ukraine, with a focus on the regional dimension. It has been established that despite a gradual increase in the number of transplantations in Ukraine (in particular, more than 650 operations in 2025), the system of posthumous donation remains insufficiently effective due to both institutional and socio-psychological factors. It has been found that regions such as Poltava oblast demonstrate low levels of development in posthumous donation: they have a limited number of donation cases and a critically small share of individuals who have given prior consent (only a few persons as of 2025), which indicates the insufficient effectiveness of information policy and public engagement mechanisms. At the same time, there is an objective need for transplantation in the region, as more than one hundred patients are on the waiting list. Based on the analysis, the key barriers to system development include the institution of presumed refusal (opt-in system), a low level of public trust, insufficient training of medical personnel in public communication with relatives of potential donors, and a limited number of specialized transplantation centers. At the same time, a positive trend is the gradual development of infrastructure, including the introduction of transplant coordination, the implementation of multi-organ procurement, and the improvement of medical professionals' qualifications. It is substantiated that improving the organizational management

mechanism requires a comprehensive approach, including the enhancement of the regulatory and legal framework, the development of regional transplantation centers, the digitalization of donor registries, the intensification of information and awareness campaigns, and the professional development of transplant coordinators. It is concluded that the effective integration of public administration, medical infrastructure, and societal support is a key factor in increasing the level of posthumous donation both in Poltava oblast and in Ukraine as a whole.

Key words: public policy, healthcare, organizational management mechanism, transplantation, posthumous donation, public communication.

Вступ. Розвиток трансплантації є одним із пріоритетних напрямів сучасної державної політики у сфері охорони здоров'я, що зумовлено як медичними, так і соціально-економічними чинниками. Особливої актуалізації питання державної політики щодо трансплантації набувають під час дії режиму воєнного часу, пов'язаного з безпрецедентним зростанням травматизму унаслідок війни, зростанням кількості пацієнтів із термінальними стадіями захворювань життєво важливих органів, для яких трансплантація часто є єдиним ефективним методом лікування та шансом на збереження життя. Важливість удосконалення процедур організації трансплантації також обумовлена її значним впливом на зниження рівня смертності та інвалідизації населення. Розвиток трансплантації є індикатором рівня інноваційності та ефективності державної політики у сфері охорони здоров'я, наявності релевантної нормативно-правової бази, розвитку медичної інфраструктури та суспільної довіри до інституту донорства.

Отже, актуальність удосконалення організаційних аспектів трансплантації в державній політиці охорони здоров'я зумовлена поєднанням медичних потреб населення, соціальної значущості, економічної ефективності та необхідності модернізації системи охорони здоров'я відповідно до сучасних викликів.

Методи дослідження. Трансплантація анатомічних матеріалів на сьогодні розглядається як високоефективний та часто безальтернативний метод радикального лікування, що дозволяє подовжити тривалість та покращити якість життя для пацієнтів. Ключовими принципами трансплантації є добровільність, гуманність, анонімність, безоплатність для донора та реципієнта, а також надання допомоги методом трансплантації потенційним реципієнтам виключно за медичними показаннями, визначеними консиліумом лікарів [8; 9]. У трансплантології застосовується два види донорства (передачі анатомічних матеріалів людини для інших людей): посмертне (за згодою особи за життя чи членів її сім'ї після її смерті) і прижиттєве (за згодою донора). Законом України «Про застосування трансплантації анатомічних матеріалів людині» встановлено, що основними етапами посмертного донорства є [1]:

- діагностика смерті головного мозку у пацієнтів із існуючими для цього передумовами;
- пошук прижиттєвої згоди на посмертне донорство у ЄДІСТ чи узгодження питання про згоду на посмертне донорство з представниками особи, у якої констатовано смерть головного мозку;
- у випадку отримання згоди – початок процесу розподілу анатомічних матеріалів та подальша доставка і трансплантація анатомічних матеріалів реципієнтам.

Протягом тривалого часу українці були змушені звертатися до закордонних центрів для отримання допомоги за методом трансплантації, а держава втрачала кошти на організацію цього процесу, тим самим інвестуючи їх у розвиток медичної галузі за кордоном замість розвитку вітчизняної трансплантології. Постійне збільшення потреби у трансплантації органів вимагає розширення донорського потенціалу регіону, що можливо лише за умови стабільного державного сприяння та високого рівня суспільної довіри до системи охорони здоров'я. Наприклад, в Україні станом на 2025 рік у національному листі очікування перебувають понад 4 тисячі пацієнтів, які потребують пересадки органів, тоді як фактична кількість виконаних операцій становить лише 658 на рік. Суттєвий розрив між потребою та можливостями системи охорони здоров'я свідчить, що підвищення ефективної системи донорства дозволить не лише рятувати життя, а й підвищувати його якість, зменшуючи витрати держави на довготривале лікування хронічних хвороб.

Помітний прорив у державній політиці розвитку галузі трансплантації в Україні закладено Постановою Кабінету Міністрів України «Деякі питання реалізації пілотного проекту щодо зміни механізму фінансового забезпечення оперативного лікування з трансплантації органів та інших анатомічних матеріалів» [3]. Одним із важливих наслідків цієї постанови стало утворення Спеціалізованої державної установи «Український центр трансплантокоординації» (СДУ «УЦТК»), головним завданням якої стало організаційно-методичне керівництво закладами охорони здоров'я, що здійснюють діяльність, пов'язану з трансплантацією. СДУ «УЦТК» також відповідає за запуск Єдиної державної інформаційної системи трансплантації органів і тка-

нин (ЄДИСТ), яка містить інформацію про медичні заклади в галузі трансплантації, реєстр трансплант-координаторів, а також реєстри реципієнтів, живих і посмертних донорів та осіб, які прижиттєво дали згоду на вилучення органів після смерті та має функцію автоматизованого пошуку пар «донор-реципієнт» [11].

Нормативно-правове забезпечення реалізації державних гарантій щодо організації медичної допомоги із застосуванням трансплантації здійснювалося відповідно до Закону України «Про застосування трансплантації анатомічних матеріалів людині», а з 16 грудня 2021 року – на підставі Закону України «Про внесення змін до деяких законів України, що регулюють питання трансплантації анатомічних матеріалів людині» [2]. Підзаконні нормативні документи – Постанови Кабінету Міністрів України та Накази Міністерства охорони здоров'я України унормували велику кількість питань організаційного характеру, таких як врегулювання діяльності трансплант-координаторів, порядок розподілу анатомічних матеріалів та критеріїв встановлення пар донор-реципієнт, вилучення анатомічних матеріалів людини, їх підготовка до перевезення, порядок перевезення анатомічних матеріалів людини в межах України, ввезення таких матеріалів на митну територію України та вивезення їх за межі митної території України, що сприяло активізації трансплантаційної медицини. Важливим наслідком удосконалення інституційного забезпечення системи трансплантації в Україні стала оптимізація бюджетних витрат, оскільки можливість проведення операцій в межах державних програм дала змогу значно зменшити витрати на лікування громадян за кордоном, що було поширеною практикою.

У дослідженні було використано нормативно-правові документи щодо державної політики у сфері охорони здоров'я в цілому, зокрема щодо трансплантації та донорства [1–5], серед них Закони України «Про застосування трансплантації анатомічних матеріалів людині» [1] та «Про внесення змін до деяких законів України, що регулюють питання трансплантації анатомічних матеріалів людині» [2]. Великий обсяг статистичної інформації та вимог щодо процедур донорства й трансплантації було забезпечено завдяки інформаційним ресурсам Українського центру трансплант-координації (УЦТК) [6]. Використані також результати досліджень щодо реалізації права на трансплантацію та правових засад розбудови національної системи трансплантології, серед них роботи Д. Коваля [7], С. Плотницької [8], С. Стеценка і Л. Сич [9], А. Мусієнка [10] та інших дослідників.

Мета статті – удосконалити організаційний механізм управління процедурами посмертного

донорства в системі державної політики охорони здоров'я.

Підготовка матеріалів статті спиралася на опрацювання та систематизацію значного обсягу інформації з проблем державної політики у сфері трансплантації, що вимагало застосування монографічного аналізу та використання методу *аналізу та синтезу* для обґрунтування концептуальних основ поліпшення публічної комунікації та формулювання висновків. Для виявлення регіональних відмінностей розвитку трансплантації використано метод *порівняльного аналізу*, а з метою дослідження ролі державних органів, медичних установ і трансплант-координаторів застосовано метод *інституційного аналізу*. Методологія дослідження ґрунтувалася на *системному підході*, який дозволяє розглядати трансплантацію як складну систему, що включає управлінські, медичні та соціальні компоненти.

Результати дослідження. Складові організаційного механізму управління процедурами посмертного донорства продовжували унормовуватися і протягом 2024–2025 років. Так, Наказом Міністерства охорони здоров'я України (МОЗ) уведений в дію «Вимоги до якості та безпечності анатомічних матеріалів людини», якими встановлюються загальні абсолютні та відносні показники якості та безпечності анатомічних матеріалів людини, призначених для трансплантації [12], що сприяло не лише підвищенню якості донорства, а й зміцненню довіри до інституту донорства. У 2025 році Кабінет Міністрів України затверджує «Порядок організації трансплантації за принципом «доміно», спрямований на впорядкування організаційного механізму посмертного донорства. Згідно Порядку, трансплантація за принципом «доміно» «...застосовується у разі, коли першому реципієнту надається спеціалізована медична допомога методом трансплантації органів від донора-трупа, а донорський орган залишається функціонально придатним для подальшої трансплантації іншій особі» [13].

Вжиті заходи сприяли розвитку системи трансплантації в Україні та обумовили зростання кількісних показників трансплантації та донорства, у тому числі й посмертного. Так, згідно з даними СДУ «УЦТК», у 2025 році було виконано 658 трансплантацій внутрішніх органів проти 458 у 2024 році, з яких 468 операцій (71,0%) – за рахунок посмертного донорства [14]. На жаль, кількість проведених трансплантацій склала лише 16,1% від кількості пацієнтів із потребою у трансплантації органів, яких у Національному листі очікування України на 01.01.2026 року налічувалося 4078 осіб [14]. Та все ж, у порівнянні з 2024 роком, показник питомої ваги проведених трансплантацій у загальній їх потребі

збільшився на 1,7%. Зараз в Україні діє 28 центрів трансплантації, а згідно «Пілотного проекту щодо зміни механізму фінансового забезпечення оперативного лікування з трансплантації органів та інших анатомічних матеріалів» [3] центри можуть здійснювати підбір донорів по всій державі. Лідерами за кількістю ефективних донорів з 2021 року стабільно залишаються Київська та Львівська області.

Комунальні підприємства (КП) «1-А міська клінічна лікарня Полтавської міської ради» та «Полтавська обласна клінічна лікарня ім. М. В. Скліфосовського Полтавської обласної ради» були одними з перших закладів охорони здоров'я в Україні, які приєдналися до Пілотного проекту, однак показники трансплантації та донорства не відповідають рівню ресурсного потенціалу регіону. У 2024 році медичні заклади Полтавської області не здійснювали трансплантацію. У 2025 році єдиним закладом, який забезпечив 2 ефективних донорів, було КП «Полтавська обласна клінічна лікарня ім. М. В. Скліфосовського», у той час, як інші, не менш потужні заклади Полтавської області, не були залучені до галузі трансплантації взагалі, через що донорський потенціал регіону залишається нереалізованим. Не зважаючи на зростання оплати донорського етапу від НСЗУ (згідно з Постановою Кабінету Міністрів України № 1503 для закладу охорони здоров'я вона становила 78563 грн за один епізод [15]), медичні заклади Полтавської області не демонструють зацікавленості у пошуку донорів для трансплантації.

Враховуючи такий значний розрив між потребою населення у донорських анатомічних матеріалах та кількістю донорів, забезпечених полтавськими закладами, постає питання зміни низької залученості потенціалу регіону в загальнонаціональний ресурсний пул (табл. 1).

Департаменти охорони здоров'я Полтавської військової обласної державної адміністрації практично не висвітлює проблеми недостатньої кількості донорів та розвитку галузі трансплантації у регіоні. Процес діагностики смерті мозку не потребує спеціальних лікарів чи особливого обладнання, і наявних ресурсів міських лікарень м. Полтави цілком достатньо для забезпечення донорського етапу трансплантації. Впровадження діагностики смерті мозку в рутинну практику закладів охорони здоров'я має стати рушійною силою для вирішення проблеми дефіциту донорських анатомічних матеріалів. Слід звернути увагу, що збільшення кількості ефективних донорів у закладах охорони здоров'я може не тільки позитивно вплинути на їх імідж, як передових у галузі трансплантації у Полтавській області, але і створити додаткове джерело фінансування для покриття власних

потреб. За умови забезпечення хоча б 10 донорів на рік, заклад може отримати додаткове фінансування у розмірі понад 780 тис. грн за рахунок виплат НСЗУ, що є вагомим ресурсом для оновлень у матеріально-технічному забезпеченні, безперервному розвитку працівників та оплати праці персоналу.

Важливою залишається просвітницька робота з населенням щодо посмертного донорства органів. Багато попередніх досліджень показують, що знання та ставлення відіграють значну роль у показниках донорства органів, зокрема поширення інформації про донорство органів дозволяє мати від 60 до 85% поінформованих людей [16]. Ця цифра відрізняється залежно від культури та релігійних переконань, повідомляється також, що вік, стать, соціально-економічний статус і рівень освіти впливають на ставлення до донорства органів. Україна належить до тих країн, в яких питання донорства набуло актуальності лише протягом останніх років. Зважаючи на деяку заангажованість суспільства у питаннях донорства та доволі розповсюджені міфи про «чорну трансплантологію», надзвичайно важливою є розробка багаторівневої стратегії просвітницької роботи, що поєднує цифрові комунікаційні технології, залучення медичної спільноти як амбасадорів донорства та формування позитивного іміджу посмертного донорства через сторітелінг і соціальну рекламу. Зокрема, доречними можуть бути впровадження тематичного навчання для студентів медичних навчальних закладів, яке б глибше розкрило тему трансплантації для молодих спеціалістів, тематичні семінари для сімейних лікарів, інформаційні стенди у ЦНАПах і лікувальних закладах. Заклади охорони здоров'я можуть орієнтуватися у стратегії просвітницької роботи на СДУ «УЦТК», оскільки установа демонструє напрямок загальнодержавної політики у галузі трансплантації. Зокрема, СДУ «УЦТК» забезпечує функціонування офіційного веб-порталу, який містить вичерпну базу відповідей на найбільш поширені запитання щодо юридичних, етичних та медичних аспектів донорства [17]. Окремим напрямом комунікації є активна робота у соціальних мережах (зокрема, на платформі Facebook), де через сторітелінг – висвітлення реальних історій пацієнтів, яким було проведено трансплантацію, – формуються емпатія та позитивний імідж посмертного донорства. Окрім популяризації волевиявлення, цифрові ресурси УЦТК слугують майданчиком для оперативного інформування про актуальні новини галузі та заходи, що сприяє консолідації професійної спільноти та пацієнтських організацій навколо ідеї розвитку трансплантації в Україні.

Таблиця 1

Деякі показники стану трансплантації та посмертного донорства за регіонами, 2025 р.

Регіони	Медичний заклад	Кількість трансплантацій	Кількість посмертних донорів
Вінницька	Вінницька обласна клінічна лікарня ім. М. І. Пирогова	12	8
Волинська	Волинська обласна клінічна лікарні	7	4
Дніпропетровська	—	—	1
Житомирська	Житомирська обласна клінічна лікарня ім. О. Ф. Горбачевського	3	3
Закарпатська	Лікарня святого Мартіна	1	5
Запорізька	Запорізька обласна клінічна лікарня	17	10
Івано-Франківська	Івано-Франківська обласна клінічна лікарня	4	4
	Івано-Франківська центральна міська клінічна лікарня	1	
Київська	Національний науковий центр хірургії та трансплантології ім. О. О. Шалімова	105	45
	Київська міська клінічна лікарні № 1	91	
	Інститут серця	77	
	Медичний центр м. Києва	76	
	ТОВ «Капітал» (Оберіг)	61	
	Національна дитяча спеціалізована лікарня «ОХМАТДИТ»	18	
	Клінічна лікарня «Феофанія»	2	
	Національний інститут серцево-судинної хірургії ім. О. О. Амосова	2	
	Науково-практичний центр дитячої кардіології та кардіохірургії	1	
Кропивницька	—	—	7
Львівська	Львівське ТМО Багатопрофільна клінічна лікарня інтенсивних методів лікування та швидкої медичної допомоги	154	18
	Львівський клінічний центр дитячої медицини	5	
	Львівська обласна клінічна лікарня	1	
Миколаївська	—	—	1
Одеська	Одеська обласна клінічна лікарня	5	9
Полтавська	—	—	2
Рівненська	—	—	2
Сумська	Сумська центральна міська клінічна лікарня	1	1
Тернопільська	Тернопільська обласна клінічна лікарня	2	8
Харківська	Харківський обласний клінічний центр урології і нефрології ім. В. І. Шаповала	2	2
Хмельницька	—	—	7
Черкаська	Черкаський клінічний центр онкології, гематології, трансплантології та паліативної допомоги	4	8
	Черкаський обласний кардіологічний центр	3	
Чернівецька	Чернівецька обласна клінічна лікарня	2	3
Чернігівська	—	—	1

Джерело: систематизовано автором за [14]

Висновки. Трансплантація анатомічних матеріалів в Україні поступово трансформується у дієвий та ефективний напрям високоспеціалізованої медичної допомоги, що дозволяє рятувати життя пацієнтів і суттєво покращувати його якість. Упродовж останніх років відбулося значне вдосконалення нормативно-правового та інституційного забезпечення галузі, зокрема через створення спеціалізованих органів координації, впровадження Єдиної держав-

ної інформаційної системи трансплантації та розширення фінансових механізмів підтримки. Водночас відмічається наявність суттєвого дисбалансу між потребою у трансплантації та реальними можливостями системи охорони здоров'я. Незважаючи на позитивну динаміку зростання кількості трансплантацій і донорів, їх обсяги залишаються недостатніми, що підтверджується значною кількістю пацієнтів у національному листі очікування.

Особливої уваги потребує регіональний аспект розвитку трансплантації. На прикладі Полтавської області встановлено, що наявний ресурсний потенціал закладів охорони здоров'я використовується недостатньо, що зумовлює низькі показники донорства та відсутність трансплантаційної активності в окремих медичних установах. Це свідчить про необхідність посилення управлінських рішень на регіональному рівні, активізації діяльності медичних закладів та підвищення їх мотивації до участі у донорському процесі.

Ключовими напрямками вдосконалення системи трансплантації є: впровадження рутинної діагностики смерті мозку в медичну практику, підвищення рівня залученості закладів охорони здоров'я до донорського етапу, ефективне використання фінансових стимулів, а також розвиток кадрового потенціалу. Важливим фактором є також формування довіри суспільства до інституту донорства через системну інформаційно-просвітницьку діяльність, подолання стереотипів та поширення достовірної інформації.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Про застосування трансплантації анатомічних матеріалів людині: Закон України від 17.05.2018 № 2427-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2427-19#Text> (дата звернення 02.02.2026).
2. Про внесення змін до деяких законів України, що регулюють питання трансплантації анатомічних матеріалів людині: Закон України від 16.12.2021 № 1967-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1967-20?lang=uk#Text> (дата звернення 02.02.2026).
3. Деякі питання реалізації пілотного проекту щодо зміни механізму фінансового забезпечення оперативного лікування з трансплантації органів та інших анатомічних матеріалів: Постанова Кабінету Міністрів України від 05.09.2018 № 707. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/707-2018-%D0%BF#Text> (дата звернення 02.02.2026).
4. Про затвердження Положення про Єдину державну інформаційну систему трансплантації органів та тканин: Постанова Кабінету Міністрів України від 23.12.2020 № 1366. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1366-2020-%D0%BF?lang=uk#Text> (дата звернення 02.02.2026).
5. Деякі питання організації посмертного донорства: Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 11.06.2021 № 1184. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0967-21?lang=uk#Text> (дата звернення 02.02.2026).
6. Офіційний сайт Українського центру трансплант-координації: Нормативно-правові акти. URL: <https://utcc.gov.ua/transplantatsiya-normatyvno-pravovi-akty/> (дата звернення 02.02.2026).
7. Коваль Д. М. Розвиток організаційної моделі координації донорства органів в Україні для збільшення рівня задоволення потреб пацієнтів у наданні медичної допомоги методом трансплантації. *Трансплантація та штучні органи*. 2025. Том 4. № 3–4. С. 6–21. DOI: <https://doi.org/10.63181/2788-4740.4.3.2025.6-21> (дата звернення 02.02.2026).
8. Плотницька С. Б. Реалізація права на трансплантацію в Україні. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету*. 2020. Серія Право. Випуск 62. С. 105–109.
9. Стеценко С., Сич Л. Правові засади розбудови національної системи трансплантології у контексті світових тенденцій розвитку. *Публічне право*. 2024. № 1 (53). С. 55–64.
10. Мусієнко А. В. Основні детермінанти та чинники механізмів державного управління у сфері трансплантології. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 12. С. 32–35.
11. Єдина державна інформаційна система трансплантації. URL: <https://moz.gov.ua/uk/yedina-derzhavna-informatsijna-sistema-transplantaciyi> (дата звернення 02.02.2026).
12. Про затвердження Вимог до якості та безпечності анатомічних матеріалів людини та внесення зміни до Умов зберігання вилучених анатомічних матеріалів людини, їх підготовки до перевезення та умов перевезення вилучених анатомічних матеріалів людини: Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 06.08.2024 № 1388. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1387-24?lang=uk#Text> (дата звернення 03.02.2026).
13. Деякі питання організації трансплантації за принципом «доміно»: Постанова Кабінету Міністрів України від 03.09.2025 № 1092. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1092-2025-%D0%BF?lang=uk#Text> (дата звернення 03.02.2026).
14. Офіційний сайт Українського центру трансплант-координації: Статистика. URL: <https://utcc.gov.ua/statystyka/> (дата звернення 03.02.2026).
15. Деякі питання реалізації програми державних гарантій медичного обслуговування населення у 2025 році: Постанова Кабінету Міністрів України від 24.12.2024 № 1503. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1503-2024-%D0%BF?lang=uk#Text> (дата звернення 03.02.2026).

16. Khalid F., Khalid A. B., Muneeb D., Shabir A., Fayyaz D., Khan M. Level of knowledge and attitude regarding organ donation: a community-based study from Karachi, Pakistan. *BMC Res Notes*. 2019. № 12. P. 2–5. URL: <https://link.springer.com/article/10.1186/s13104-019-4345-6> (дата звернення 03.02.2026).

17. Офіційний сайт Українського центру трансплант-координації: Питання, що ставляться найчастіше. URL: <https://utcc.gov.ua/tkm-pytannya-shho-stavlyatsya-najchastishe/> (дата звернення 03.02.2026).

REFERENCES:

1. Pro zastosuvannya transplantatsii anatomicznykh materialiv liudyni (2018) [On the Application of Transplantation of Anatomical Materials to Humans]: Zakon Ukrainy № 2427-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2427-19#Text> (data zvernennia 02.02.2026).

2. Pro vnesennia zmin do deiakykh zakoniv Ukrainy, shcho rehuliuut pytannia transplantatsii anatomicznykh materialiv liudyni (2021) [On Amendments to Certain Laws of Ukraine Regulating the Transplantation of Anatomical Materials to Humans]: Zakon Ukrainy № 1967-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1967-20?lang=uk#Text> (data zvernennia 02.02.2026).

3. Deiaki pytannia realizatsii pilotnoho proektu shchodo zminy mekhanizmu finansovoho zabezpechennia operativnoho likuvannia z transplantatsii orhaniv ta inshykh anatomicznykh materialiv (2018) [Certain Issues of Implementing the Pilot Project on Changing the Mechanism of Financial Support for Surgical Treatment Involving Transplantation of Organs and Other Anatomical Materials]: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy. № 707. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/707-2018-%D0%BF#Text> (data zvernennia 02.02.2026).

4. Pro zatverdzhennia Polozhennia pro Yedynu derzhavnu informatsiinu systemu transplantatsii orhaniv ta tkanyn (2020) [On Approval of the Regulation on the Unified State Information System for Organ and Tissue Transplantation]: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy № 1366. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1366-2020-%D0%BF?lang=uk#Text> (data zvernennia 02.02.2026).

5. Deiaki pytannia orhanizatsii posmertnoho donorstva (2021) [Certain Issues of the Organization of Deceased Donation]: Nakaz Ministerstva okhorony zdorovia Ukrainy. № 1184. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0967-21?lang=uk#Text> (data zvernennia 02.02.2026).

6. Ofitsiinyi sait Ukrainskoho tsentru transplant-koordynatsii: Normativno-pravovi akty (2026) [Official Website of the Ukrainian Transplant Coordination Center: Legal and Regulatory Acts]. URL: <https://utcc.gov.ua/transplantatsiya-normativno-pravovi-akty/> (data zvernennia 02.02.2026).

7. Koval D. M. (2025). Rozvytok orhanizatsiinoi modeli koordynatsii donorstva orhaniv v Ukraini dlia zbilshennia rivnia zadovolennia potreb patsientiv u nadanni medychnoi dopomohy metodom transplantatsii [Development of an Organizational Model for Organ Donation Coordination in Ukraine to Improve the Fulfilment of Patients' Needs for Transplantation Care]. *Transplantatsiia ta shturni orhany*. Tom 4. № 3-4. S. 6-21. DOI: <https://doi.org/10.63181/2788-4740.4.3.2025.6-21> (data zvernennia 02.02.2026).

8. Plotnitska S. B. (2020). Realizatsiia prava na transplantatsiiu v Ukraini [Implementation of the Right to Transplantation in Ukraine]. *Naukovyi visnyk Uzhorodskoho Natsionalnoho Universytetu. Seriya Pravo*. Vypusk 62. S. 105–109.

9. Stetsenko S., Sych L. (2024). Pravovi zasady rozbudovy natsionalnoi systemy transplantolohii u konteksti svi- tovykh tendentsii rozvytku [Legal Foundations for Building a National Transplantation System in the Context of Global Development Trends]. *Publichne pravo*. № 1 (53). S. 55–64.

10. Musiienko A. V. (2018). Osnovni determinanty ta chynnyky mekhanizmiv derzhavnoho upravlinnia u sferi transplantolohii [Key Determinants and Factors of State Governance Mechanisms in the Field of Transplantology]. *Investysii: praktyka ta dosvid*. № 12. S. 32–35.

11. Yedyna derzhavna informatsiina systema transplantatsii (2026) [Unified State Information System for Transplantation]. URL: <https://moz.gov.ua/uk/yedina-derzhavna-informacijna-sistema-transplantatsii> (data zvernennia 02.02.2026).

12. Pro zatverdzhennia Vymoh do yakosti ta bezpechnosti anatomicznykh materialiv liudyny ta vnesennia zminy do Umov zberihannia vyluchenykh anatomicznykh materialiv liudyny, yikh pidhotovky do perevezennia ta umov perevezennia vyluchenykh anatomicznykh materialiv liudyny (2024) [On Approval of the Requirements for the Quality and Safety of Human Anatomical Materials and on Amendments to the Conditions for the Storage, Preparation for Transport, and Transportation of Human Anatomical Materials]: Nakaz Ministerstva okhorony zdorovia Ukrainy № 1388. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1387-24?lang=uk#Text> (data zvernennia 03.02.2026).

13. Deiaki pytannia orhanizatsii transplantatsii za pryntsyom «domino» (2025) [Certain Issues of Organizing Transplantation According to the ‘Domino’ Principle]: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy № 1092. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1092-2025-%D0%BF?lang=uk#Text> (data zvernennia 03.02.2026).

14. Ofitsiinyi sait Ukrainskoho tsentru transplant-koordynatsii: Statystyka (2025) [Official Website of the Ukrainian Transplant Coordination Center: Statistics]. URL: <https://utcc.gov.ua/statystyka/> (data zvernennia 03.02.2026).

15. Deiaki pytannia realizatsii prohramy derzhavnykh harantii medychnoho obsluhovuvannia naseleння u 2025 rotsi (2024) [Certain Issues of Implementing the State Guarantees Program for Public Healthcare in 2025]: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy № 1503. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1503-2024-%D0%BF?lang=uk#Text> (data zvernennia 03.02.2026).

16. Khalid F., Khalid A. B., Muneeb D., Shabir A., Fayyaz D., Khan M. (2019). Level of knowledge and attitude regarding organ donation: a community-based study from Karachi, Pakistan [Level of knowledge and attitude regarding organ donation: a community-based study from Karachi, Pakistan]. *BMC Res Notes*. № 12. R. 2-5. URL: <https://link.springer.com/article/10.1186/s13104-019-4345-6> (data zvernennia 03.02.2026).

17. Ofitsiinyi sait Ukrainskoho tsentru transplant-koordinatsii: Pytannia, shcho stavliatsia naichastishe (2025) [Official Website of the Ukrainian Transplant Coordination Center: Frequently Asked Questions]. URL: <https://utcc.gov.ua/tkm-pytannya-shho-stavlyatsya-najchastishe/> (data zvernennia 03.02.2026).

Стаття поширюється на умовах ліцензії
відкритого доступу (CC BY 4.0)

Дата першого надходження статті до видання: 03.07.2026
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 04.08.2026
Дата публікації (оприлюднення) статті: 03.09.2026